

5. *Teoriya i praktyka formuvannya lidera*. (2017). [Theory and practice of leadership formation]. Kharkiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БІДА Олена Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II.

Наукові інтереси: професійна підготовка фахівців педагогічного спрямування.

ОРОС Ільдико Імріївна – доктор філософії, доцент кафедри педагогіки і психології, президент Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II.

Наукові інтереси: професійна підготовка фахівців педагогічного спрямування.

ЧИЧУК Антоніна Петрівна – доктор педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.

Наукові інтереси: професійна підготовка фахівців педагогічного спрямування.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BIDA Olena Anatoliivna – Doctor Pedagogical Sciences, professor, head of the chair of pedagogy and psychology, Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute.

Circle of scientific interests: professional training of pedagogical specialists.

OROS Idiko Imrievna – Doctor of Philosophy, Rector of the Ferenc Rakoti II Transcarpathian Hungarian Institute.

Circle of scientific interests: professional training of pedagogical specialists.

CHYCHUK Antonina Petrivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Preschool Education Department, Bogdan Khmelnytsky National University in Cherkassy.

Circle of scientific interests: professional training of pedagogical specialists.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2021 р.

УДК 378. 4:005.334 (477)

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-196-14-17

ВАЙНТРАУБ Марк Абрамович –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри «теорії та методики професійної підготовки» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2701-7094>

e-mail: vainmark2014@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Загальновідомо, що проблема організації ефективності використання ІКТ в закладах вищої освіти (ЗВО) під час пандемії є пріоритетом в усьому світі. Її теперішній стан і розвиток визначають майбутнє освіти. В наслідок багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів ЗВО підсилюється її неневизначеність й ускладнюється прогнозування розвитку освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що дослідження щодо організації ефективності використання ІКТ в ЗВО здійснювали В. Биков, О. Бондар, Д. Борнштейн, В. Гершунський, Р. Гуревич, Г. Гутека, В. Олійник, Дж. Холт та багато інших. Вчені в своїх дослідженнях прийшли до висновку, що підвищення якості освіти неможливо без інформаційних ресурсів в ЗВО, інформаційно-освітнього середовища та її інтеграції у світове інформаційний простір. Незважаючи на велику кількість досліджень вітчизняних і закордонних вчених в галузі

використання ІКТ в ЗВО, мало вивченою залишилась проблема організації ефективного використання ІКТ в ЗВО під час пандемії.

На думку В. Бикова, для забезпечення якості освіти все більш вагомим стає розробка та використання ІКТ за трьома основним напрямом: ІКТ і засоби для адміністративного управління навчальним закладом і організації навчального процесу; ІКТ й засоби навчання; ІКТ підтримки та організації науковими дослідженнями [1].

В теорії та практиці вищої освіти розглядають два основних підхода щодо відношення до використання ІКТ в ЗВО. У зв'язку з цим, згідно з першим підходом, задача ІКТ-передача, зберігання та відображення інформаційних продуктів найменшими затратами шляхом організації засобів, методів й методик навчання. Згідно другого підхода, ІКТ уявляє собою спеціально створене навчальне середовище, в якому головну роль відіграють комп'ютерні та телекомунікаційні ресурси [5, 6].

Метою статті є розгляд дистанційного навчання в системі вищої освіти під час пандемії і обґрунтування його ефективного використання під час навчального процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. На 15 квітня 2020 року пандемією Covid-19 зачепило більш полутора мільярдів суб'єктів навчання в 191 країні Світу. В більшості країн повністю або частково закрилися навчальні заклади, а велику кількість учнів і студентів було переведено на дистанційне навчання.

Однією з важливіших задач у галузі освіти стає своєчасний аналіз ситуації, прийняття оптимальних заходів з метою специфіки конкретної країни, підтримка студентів, педагогів й адміністрації на всіх рівнях. З урахуванням міжнародного досвіду й найбільш ефективних практик, в Україні внаслідок розповсюдження коронавіруса було прийнято відповідні заходи: часткове закриття ЗВО, зберігання масочного режиму, перехід на дистанційне навчання.

Як показала практика роботи в Переяслівському державному педагогічному університеті імені Григорія Сковороди, перевага дистанційного навчання з необхідністю ізоляції від коронавіруса включає: ефективні управлінські рішення щодо організації навчального процесу, оптимізацію процесу обміну інформацією, зменшення обсягу роботи адміністрації в системі вищої освіти. Використання ІКТ дозволило забезпечити кращу організацію навчально-виховного процесу в ЗВО за рахунок ефективного й оперативного аналізу інформації (рейтингового, тематичного, підсумкового тощо), планування (перспективного плану, цільової програми, річного та місячного планів, зокрема робочого та індивідуального плану викладача, студента та інших співробітників ЗВО).

Практика показала, що ефективне використання ІКТ в організації навчально-виховного процесу ЗВО з урахуванням пандемії можливе, якщо у всіх учасниках навчання будуть: сучасні комп'ютери, необхідна та достатня комп'ютерна грамотність, якісний інтернет в регіонах і областях країни зі швидким його доступом; інфраструктура з потужними серверами; вироблені, відпрацьовані та задіяні відповідні оптимальні методи, підходи, навчальні комп'ютерні програми, платформи, пакети з урахуванням взаємодії різних інноваційних педагогічних технологій та безпеки для усіх учасників навчання.

Розглянемо модель організації ефективного використання ІКТ в ЗВО

України під час пандемії, що показано на (Рис. 1).

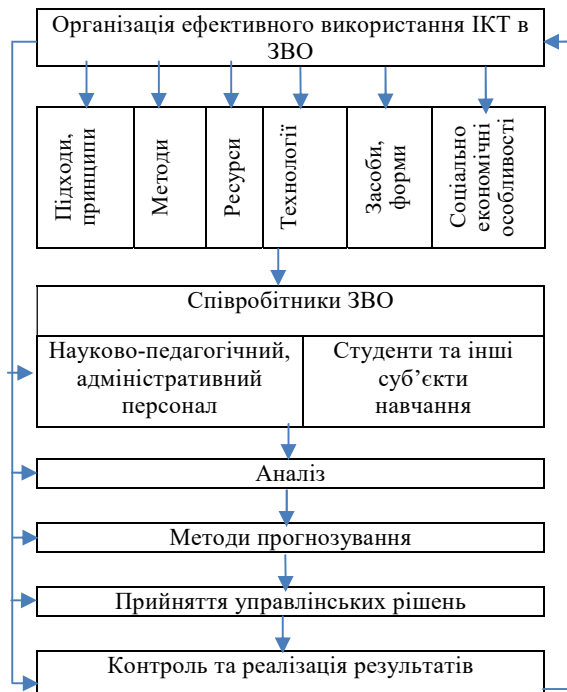

Рис. 1. Модель організації ефективного використання ІКТ в ЗВО України під час пандемії

Як видно з Рис. 1, на організацію ефективного використання ІКТ в ЗВО України під час пандемії впливають такі складові елементи: підходи, принципи, технології, методи, ресурси, засоби, соціально-економічні особливості.

Серед основних підходів, що сприяють формуванню культури безпеки у науково-педагогічного, адміністративного персоналу, студентів та інших суб'єктів навчання під час пандемії слід відмітити екологічний, геофізичний, медико-біологічний, алгоритмічний, стратегічний, інформаційний, контекстний, синергетичний, гендерний [2].

Практика в ЗВО (Переяслівського, Чернігівського и Харківського педагогічних університетів) під час роботи показала успішність використання сучасних ІКТ: інтернет-технологій, мультимедійних програмних засобів (з використанням одночасно відео, звука, текстових й графічних даних), спеціалізованого програмного забезпечення, електронних посібників і підручників, електронних бібліотек, глобальних та локальних освітніх мереж тощо.

Ефективність використання ІКТ визначається найменшою затратаю: часом, грошима та ресурсами. В цьому плані позитивно себе показали відкриті online-

ресурси, комунікаційні сервіси інтернета, smart-комплекси дисциплін з включенням цифрового відеозапису, використання каналів соціальних мережів для спілкування, впровадження віртуальної реальності, індивідуальної освітньої траєкторії для навчання окремого студента.

Серед перспективних підходів з найменшими матеріальними та часовими витратами, а також безпекою під час пандемії зарекомендували себе підхід з використанням віртуальної присутності, що реалізується за допомогою інтернет-конференцій, форумів, технологій (наприклад, teams, zoom, skype), соціальних мережів.

В умовах дистанційного навчання (особливо це характерно під час спалаху коронавірусної інфекції, при локдауні, коли практично всі суб'єкти навчання ЗВО мають бути самоізолюваними) необхідні нові методи навчання, викладання. Практика показала, що лекція більш ефективна, студенти менш втомлюються, якщо вона продовжується 30-40 хвилин, далі з переключенням на практичну (творчу, самостійну) роботу (а не практично поспіль 1,5 години, як це продовжується під час пари навчального процесу). Найкращий результат, коли навчання змішане – студенти слухають лекцію та самостійно відпрацьовують матеріал, причому в зручний для них час. На базах Переяславського, Чернігівського і Харківського педагогічних університетів, наприклад, зарекомендували себе: модульне навчальне середовище на основі платформи «Moodle»; програмні ресурси, що забезпечували голосовий ефект та відеозв'язок через інтернет (Skype, Google Hangouts, Zoom Video Communications та в електронному освітньому середовищі на платформах «Moodle», «Teames»). В мережі інтернету взаємодія всіх учасників здійснюється в режимі реального часу з використанням загального сервісу (вебінари, Skype, чат, відеотрансляції тощо).

Серед технологій заслуговують увагу інтерактивні Smart-технології, мастер-клас, портфоліо; педагогічні програмні засоби [3]; колективні методи; серед технологій – майстер-клас, портфоліо; серед засобів – електронні каталоги, ментальні карти, інформаційно-аналітичні системи; серед форм – дистанційна (індивідуальна й групова робота), вебінари, семінари, workshop (коли навчання проходить у підготовленій майстерні з готовими до роботи моделями); тренінги тощо.

В моделі (рис.1) показано обернений зв'язок від контролю й реалізації результатів організації ефективного використання ІКТ

(для прийняття управлінських рішень будується дерево рішень з урахуванням аналізу, оцінки та прогнозування).

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Розглянуті відповідні підходи, принципи, технології та їх відповідні методи, засоби, форми, ресурси з урахуванням соціально-економічних особливостей регіонів України дають можливість організувати ефективне використання ІКТ в ЗВО в умовах пандемії.

Успішна організація ефективного використання ІКТ в тому, щоб своєчасно коректувати умови, що змінюються в інформаційному середовищі, періодично оцінюючи найбільш пріоритетні для даного часу і в перспективі підходи, принципи, технології, засоби, ресурси, методи в роботі науково-педагогічного, адміністративного персоналу, студентів та інших суб'єктів навчання, співробітників ЗВО. Вкрай важливо при цьому: оцінити роботу щодо ефективного використання ІКТ шляхом аналізу, прогнозування у виборі ефективних методів, засобів та ресурсів; контролю і реалізації отриманих результатів, прийняття управлінських рішень. Розглянута модель організації дозволить спрогнозувати розвиток ЗВО, університетської освіти в Україні, допомогти експертам оцінити рейтинг ЗВО за цим параметром діяльності університету, структурних підрозділів, керівників, науково-педагогічного персоналу, студентів та інших співробітників, дати кількісну і якісну оцінку Департаментом вищої освіти Міністерства освіти, детально відпрацювати керівниками та виконавцями заходами щодо покращення використання ІКТ, організувати постійний моніторинг й проконтролювати виконання заходів з керування ними, вибрати відповідний оптимальний варіант організації ефективного використання ІКТ.

Подальші дослідження буде присвячено удосконаленню організації ефективного використання ІКТ з іншими країнами, аналізом сучасних наукових підходів, тенденцій, напрямів, умов й технологій, розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагогів Нової української школи в умовах пандемії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю. Підвищення значущості інформаційно-комунікаційних технологій в освіті України / Валерій Юхимович Биков // Педагогіка і психологія. 2009. №1. С. 28–33.
2. Вайнтрауб М. А. Professional Education: Methodology, Theory and Technologies. Професійна освіта: методологія, теорія та технології: зб. наук. праць / ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний вищий навчальний заклад

імені Григорія Сковороди». Переяслав: Домбровська Я. М., 2020. Вип. 12. С. 24–44.

3. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу / М. І. Жалдак // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2003 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. Ч. 1. Харків : ОВС, 2002. С. 371–383.

4. Организация образования в условиях пандемии. Практика стран ОЭСР. Режим доступа: <https://firo.ranepa.ru/novosti/105-monitoring-obrazovaniya-na-karantine/789-agranovich-ekspertiza>. 29.03. 2021. Название с экрана.

5. Devex, 2019. Edwards, Sophie. PISA founder Andreas Schleicher on the future of the education ranking. [online] (Останнє оновлення 01) Available at: <<https://www.devex.com/news/pisa-founder-andreas-schleicher-on-the-future-of-the-education-ranking-94561>> .

6. Elearning Industry, 2017. Pandey, Asha. How Can You Measure The Learning Effectiveness Of Online Courses And Create A Positive ROI? [online].

REFERENCES

1. Bykov, V. Yu. (2009). *Pidvyshchennia znachushchosti informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii v osviti Ukrainy*. [Increasing the importance of information and communication technologies in the education of Ukraine].

2. Vaintraub, M. A. (2020). *Profesijna osvita: metodologiya, teoriya ta tekhnologiyi*. [Professional Education: Methodology, Theory and Technologies]. Pereyaslav.

3. Zhaldak, M. I. (2002). *Pedahohichnyi potentsial informatyzatsii navchalnoho protsesu*. [Pedagogical potential of informatization of educational process]. Kharkiv.

4. *Orhanyzatsiya obrazovanyia v uslovyiakh pandemii. Praktyka stran OESR*. (2021). Rezhym dostupu: <https://firo.ranepa.ru/novosti/105-monitoring-obrazovaniya-na-karantine/789-agranovich-ekspertiza>. Nazvanye s ekrana.

5. Devex, (2019). Edwards, Sophie. PISA founder Andreas Schleicher on the future of the education ranking. [online] (Ostannie onovlennia 01) Available at: <<https://www.devex.com/news/pisa-founder-andreas-schleicher-on-the-future-of-the-education-ranking-94561>> .

6. Elearning Industry, (2017). Pandey, Asha. How Can You Measure The Learning Effectiveness Of Online Courses And Create A Positive ROI? [online].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВАЙНТРАУБ Марк Абрамович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри «теорії та методики професійної підготовки» ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Наукові інтереси: використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у навчальних закладах вищої освіти України.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

WEINTRAUB Mark Abramovich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Theory and Methods of Vocational Training, «Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda».

Circle of scientific interests: the use of information and communication technologies (ICT) in higher education institutions of Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2021 р.

УДК 378.147:373.3.011.3-051

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-196-17-21

ВОРОНОВА Надія Сергіївна –

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7957-1655>

e-mail: voronova.ns@ukr.net

**ЕСТЕТИЗАЦІЯ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИГІТАЛІЗАЦІЇ:
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ТА АКсіОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Необхідність естетизації професійної підготовки майбутніх фахівців засобами цифрових технологій доводиться вимогами сучасного ринку праці, що потребує спеціаліста, який володіє усіма технологічними новачками, орієнтується у світі цифрової культури та мистецтва, вміло використовує цифрові освітні ресурси в професійній педагогічній та культурно-дозвіллевій діяльності. Потужний освітній потенціал інформаційно-комунікаційних

(цифрових) технологій вже доведений, вони стали невід’ємним складником освітнього середовища закладів вищої освіти України та закордоння. Саме тому цифрові технології можуть стати фундаментом для розроблення нової системи естетизації професійної компетентності майбутніх фахівців.

Крім того, існує потреба розв’язання об’єктивних суперечностей, що виникають між вимогами суспільства до естетизації сучасного освітнього простору та результатами професійної підготовки фахівців